

Του Ηρακλή Μήλλα – για Τα α Νέα, 2017. 7.17 (No. 9)

Τι κατάλαβαν από το σχέδιο ΙΟΥ;

Η ανάρτηση του Γ. Βαρουφάκη στον προσωπικό του ιστότοπο σχετικά με το σύστημα παράλληλων πληρωμών είναι προβληματική για διάφορους λόγους. Ναι μεν παρουσιάζεται ως κάτι διαφορετικό από ένα εθνικό νόμισμα αλλά στην πορεία, όπως λέει, «θα μπορούσε να μετατραπεί σε εναλλακτικό εθνικό νόμισμα εν ριπή οφθαλμού» αν η τρόικα προχωρούσε στο κλείσιμο των τραπεζών ή στην εκπαραθύρωση της Ελλάδας από το ευρώ. Δηλαδή οι παράλληλες πληρωμές τελικά έχουν σχέση με νόμισμα επειδή είναι ένα πρώτο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση – βέβαια αν προέκυπτε η ανάγκη.

Ένα δεύτερο πρόβλημα με αυτό το «σύστημα» είναι ότι δεν προέβλεπε μια σταθερή πορεία για την χρηματοδότηση της οικονομίας. Ο Γ.Β. δηλώνει ότι αυτό το σύστημα θα «μπορούσε να μας κρατήσει ζωντανούς στην ευρωζώνη, τουλάχιστον για όσο καιρό χρειαζόταν έως

όπου η τρόικα άρχιζε να διαπραγματεύεται καλή τη πίστη»! Δηλαδή θα ήταν ένα μέσον πίεσης προς την τρόικα μέχρι που θα τη συνετίζαμε. Αλλά πόσος χρόνος χρειαζόταν για αυτό και πόσο καιρό θα αντέχαμε με αυτό το σύστημα; Και τι θα γινόταν αν δεν υποχωρούσε η τρόικα; (Όπως τελικά έγινε.) Τι ήταν το ρίσκο; Δεν υπήρξε μια πρόβλεψη ή ένα σχέδιο Β για αυτήν την περίπτωση.

Ένα άλλο πρόβλημα είναι ότι το «σύστημα» παρουσιάζεται να ξεκινά την λειτουργία του με το δημόσιο να πιστώνει (με «ηλεκτρονικό-διαδικτυακό ευρώ») τις «ληξιπρόθεσμες οφειλές» του σε εταιρίες και ιδιώτες οι οποίοι με την σειρά τους θα πιστώνουν ηλεκτρονικά σε άλλους τις οφειλές τους. Αυτό ήταν το παράδειγμα που αναφέρει ο Γ.Β. Άρα η ρευστότητα της αγοράς περιορίζεται με το ύψος των οφειλών του δημοσίου. Δηλαδή σε πολύ μικρό ποσοστό των αναγκών. Σε αυτήν την περίπτωση το «χρήμα» απλώς θα έχει αλλάξει κάτοχο. Αν όμως το δημόσιο υποχρεωνόταν να εκδώσει «πληρωμές/πιστώσεις» πάνω από αυτό το όριο αυτό το χρήμα θα ήταν πληθωριστικό.

Πρόβλημα είναι επίσης ότι δεν προβλεπόταν με τι χρήματα θα γινόταν οι εισαγωγές. Αν στέλναμε ΙΟΥ (δηλαδή ένα «σημείωμα» και όχι Ευρώ) στους ξένους πωλητές αυτοί θα μας έλεγαν «εσείς (already) χρωστάτε πολλά και χρησιμοποιείτε ένα νόμισμα που δεν αναγνωρίζουμε.» Όντας υπερχρεωμένοι ειδικά θα απαιτούσαν Ευρώ (αναγνωρισμένα από την ΕΕ.). Τι θα κάναμε; Και για αυτήν την περίπτωση δεν υπήρχε πρόβλεψη.

Το όλο σύστημα τελικά φαίνεται να ήταν ένας εκφοβισμός που αναφέρεται σε μια θεωρία παιγνίων με μεγάλα ρίσκα και με μια μεγάλη πιθανότητα αποτυχίας. Αν θυμάμαι σωστά την απάντηση του Γ.Β. σε μια τηλεοπτική συνέντευξη, είχε δηλώσει ότι το σχέδιο της τρόικας δεν είχε καμιά πιθανότητα επιτυχίας και άξιζε να παρθούν κάποια ρίσκα για μια «βιώσιμη συμφωνία».

Αλλά το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι το πλαίσιο αυτής της υπόθεσης. Αυτό το «σύστημα» παρουσιάστηκε από τον Γ.Β. πρώτα στο οικονομικό επιτελείο του ΣΥΡΙΖΑ και μετά στο υπουργικό συμβούλιο. Όχι μόνο δεν προκάλεσε αντιδράσεις όταν παρουσιάστηκε αλλά αντιμετωπίστηκε με ενθουσιασμό. Επί μήνες ήταν στο «τραπέζι». Το ανησυχαστικό είναι ότι οι ειδικοί δεν μπόρεσαν να δουν τα κενά και τα ρίσκα αυτού του «συστήματος» από την πρώτη στιγμή και δεν απορρίφτηκε εξ αρχής. Χρειάστηκαν πολλοί μήνες και πολλές «προσπάθειες» (απειλές και τελεσίγραφα) από τους εταίρους μας για να γίνει «κατανοητό» το ακατανόητο του συστήματος.

Μια λανθασμένη κρίση ενός ατόμου δεν αποτελεί διαρκή ή επαναλαμβανόμενη απειλή επειδή τα λάθη είναι «ανθρώπινα» και αυτά εννοείται ότι διορθώνονται στην πορεία από άλλους συνεργάτες μιας συλλογικής προσπάθειας. Η αδυναμία όμως όλης της ομάδας να κρίνει μια κατάσταση που δεν ήταν και ιδιαίτερα περίπλοκη δίνει μια άλλη διάσταση στην υπόθεση. Γιατί δεν έγιναν κατανοητά τα κενά του συστήματος όταν παρουσιάστηκε; Αυτή η απορία δημιουργεί εύλογες ερωτήσεις ως προς την επάρκεια των στελεχών.

Η συζήτηση σχετικά με τις παράλληλες πληρωμές αφορά το παρελθόν. Αλλά έχει και μια διάσταση που αφορά το μέλλον όλων μας. Με ποια κριτήρια και ποια επάρκεια θα αντιμετωπιστεί μια νέα κατάσταση όπου θα πρέπει να παρθούν αποφάσεις σχετικά με την οικονομία;

*